

Hlavní odpolední zpravodajské relace a jejich struktura

17:00

5 minut, 1–2 zvukové zprávy, ostatní informace jen čtené (většinou krátké – 3 věty)

Časové znamení v úvodu čte moderátor, potom předá slovo zprávaři, počasí na konci relace čte znovu moderátor

18:00

5 minut, 1–2 zvukové zprávy (jiné než v 17:00, některé tzv. „balíček“), ostatní čtené

Témata: regionální a lokální politika, servisní informace – vakcína proti chřipce, kapsáři, doprava, nehody apod.

Moderátoři oproti reportérům vysílají vždy ve stejných časech. Není tedy možné, aby se například na ranním vysílání střídalo několik moderátorů. Jejich zodpovědností je připravovat i delší rozhovory s hosty a některé rubriky, jako je například přehled tisku, počasí apod. Valnou většinu textu pak moderátor říká s patra, což velmi přispívá k uvolnění atmosféry vysílání a vytvoření dojmu spontaneity. Příklad je možné uvést na základě rubriky počasí: moderátor má na internetu otevřenou předpověď pro daný region. Zjistit si tak může stupně Celsia, předpověď srážek a na mapce regionu vidí graficky znázorněné počasí pro jednotlivé oblasti. Na základě těchto informací pak „převypráví“ předpověď velmi srozumitelnou a živou formou. Vyhne se tedy formulacím jako je „očekávejte srážky“, na místo kterých řekne jednoduše „bude pršet“. Vyhlášení soutěže je také spíše volným nepřipraveným rozhovorem mezi autorem otázky a moderátorem, do kterého se nakonec zapojí i posluchač. Podobně přistupují moderátoři i k ostatním rubrikám. Na jejich stole ve studiu je tedy možné vidět spíše spoustu papírů, novin, pozvánek na kulturní akce a poznámek, než odevzdané texty určené k přečtení.

Technické zázemí

Programy, které redakce používá k běžné přípravě příspěvků v textové i zvukové podobě, jsou Dalet Open Media a RadioAssist 7.11. Oba programy pracují na stejném principu jako systém iNews a Dalet Českého rozhlasu, nicméně v některých detailech se výrazně liší. RadioAssist 7.11 je obdoba stříhacího a vysílacího systému Dalet. Je určený pro editaci zvuku, obsahuje playlisty, hudební grafiku a reklamy, které jsou připravené pro vysílání. Poměrně zásadním rozdílem je ale to, že RadioAssist pracuje se zvukem v jeho datové podobě. Import zvuku z přenosného rekordéru je proto otázkou několika minut či vteřin a ne záležitostí přetáčení nahrávky v reálném čase.

Dalet Open Media slouží k textové editaci příspěvků, umožňuje přístup k tiskovým agenturám a počítá přibližnou stopáž příspěvku. Na rozdíl od systému iNews v něm ale není možné ani pasivně vidět, na kterých tématech pracují sesterské regionální stanice nebo centrální Radio France v Paříži. V případě, že chce redaktor něco podobného zjistit, musí si pořad vyhledat na intranetu nebo zavolat do příslušné redakce a všechno si zjistit telefonicky. Možnost aktivní výměny příspěvků v počítači, jak to umožňuje systém iNews, tedy ve Francii vůbec neexistuje.

Poměrně hodně rozpracovaný je oproti tomu Intranet stanice, který redaktorům poskytuje široký informační servis. Tak trochu by se dalo říct, že jde o kombinaci Intranetu Českého rozhlasu s dokumentačním oddělením. Prostřednictvím Intranetu Radio France je totiž možné přes internet poslouchat rozhlasové i televizní stanice, obsahuje databázi biografii, nekrologů a portrétů osobností z vědy, historie i showbusinessu, umožňuje vyhledávání informací o libovolném tématu (v podobě článků z novin, CD, knih, očekávané události) i vyhledávání pořadů z ostatních stanic Radia France, a samozřejmě jsou na Intranetu k dispozici všechny oficiální dokumenty, interní materiály, výroční zprávy, ale také informace o stážích, seminářích a jiných aktivitách profesního růstu.

V terénu reportéři používají přístroje značky Nagra. Redakce disponuje malou, relativně kapesní variantou a kufříkovým přístrojem určeným pro přímé přenosy, složitější natáčení např. na dva mikrofony nebo stříh v terénu. Je ovšem zajímavé, že přímo redaktori preferují velké Nagry i přesto, že je pro přípravu příspěvku vysloveně nepotřebují a znamená to pro ně často několikakilogramovou zátěž navíc.

Závěrem

Rozhlasová stanice France Bleu Azur je jednou ze 42 regionálních stanic Radia France. Vzhledem k tomu, že jde o rádio vysílatele veřejné služby, je jeho program spíše konzervativní – zaměřený na starší publikum s odpovídající hudební náplní vysílání. I přesto ale může mít taková stanice svižný a moderní ráz, na jehož tvorbě se podílí zejména příjemný a velmi spontánní projev moderátorů a lehká a hudební grafika stanice.

Program stanice France Bleu Azur

6:00–9:00

moderátor Stéphane Couraude

6:00 Zprávy

6:06 Počasí

6:10 Příspěvek o životním prostředí

6:15 Krátké zprávy

6:20 Příběhy od JC Rey

6:27 Informační servis

6:28 Hlavní zpráva regionálního deníku Nice Matin

6:30 Zprávy

6:37 Počasí

6:37 Předpověď s meteorologem

6:38 Sport

6:45 Krátké zprávy

6:47 Zoom

6:51 1,2,3 Azur – soutěž (otevření)

6:56 1,2,3 Azur – soutěž (s posluchačem)

6:57 Televizní program

6:59 Horoskop

7:00 Zprávy

7:08 Počasí

7:09 Dopravní informace

7:10 Ekonomika

7:15 Krátké zprávy

7:17 Dopravní informace-bus, tram

7:18 Jak se máte pane starosto?

7:22 Informační servis
 7:26 Příspěvek o životním prostředí
 7:28 Hlavní zpráva regionálního deníku Nice Matin
 7:30 Zprávy
 7:37 Počasí
 7:37 Předpověď s meteorologem
 7:38 Dopravní informace
 7:40 Z města i vesnice

7:45 Krátké zprávy

7:47 Zoom
 7:49 Host redakce
 7:58 Dopravní informace
 7:59 Horoskop

8:00 Zprávy

8:08 Počasí
 8:09 Dopravní informace
 8:10 Sport

8:15 Krátké zprávy

8:17 Dopravní informace – tram
 8:18 Respondent
 8:24 1,2,3 Azur – soutěž (otevření)
 8:28 1,2,3 Azur – soutěž (s posluchačem)

8:30 Podstata aktuální události

8:33 Dopravní informace
 8:39 Příběhy od JC Rey
 8:45 Hvězdy z pobřeží
 8:51 Příroda
 8:56 Dopravní informace
 8:57 Přichází kouč
 8:59 Horoskop

9:00–12:00

moderátor Adrien Mangano

9:00 Zprávy

9:06 Počasí
 9:06 Dopravní informace
 9:07 Rady odborníka
 9:30 Krátké anonce
 9:35 Informační servis
 9:45 Ony jsou báječné!
 9:50 Léonova legenda
 9:53 1,2,3 Azur – soutěž (otevření)
 9:57 1,2,3 Azur – soutěž (s posluchačem)
 9:59 Dopravní informace

10:00 Zprávy

10:06 Pořad s Christianem Plumaillem
 10:25 Informační servis
 10:30 Krátké anonce
 10:45 Příběhy od Christiana Gallo
 10:50 Léonova zajímavost
 10:52 1,2,3 Azur – soutěž (otevření)
 10:55 1,2,3 Azur – soutěž (s posluchačem)

11:00 Zprávy

11:06 Příspěvek
 11:14 Hvězdy z pobřeží
 11:20 Volný čas
 11:24 Informační servis
 11:30 Krátké anonce
 11:44 Bleu Méditerranée
 11:50 Léonův kalendář
 11:52 1,2,3 Azur – soutěž (otevření)
 11:55 1,2,3 Azur – soutěž (s posluchačem)

12:00–12:30

program sdílený s Bleu Provence

moderátor Léon a Laurent Menei

„Léonova televize“

12:00 Zprávy

12:05 Klevety z televize
 12:08 Televize ve světě
 12:12 Televize – soutěž
 12:25 Kolem ...

12:30–14:00

moderátor Patrick Sabatier

„Všichni spolu“

12:30 Zprávy
 12:39 Aktuality – hudba, kino, média
 13:00 Krátké zprávy
 13:03 Každodenní život
 13:10 Host
 13:30 Titulky hlavních zpráv
 13:35 Dvojice dne

14:00–16:30

moderátor Christophe de Ré

14:00 Krátké zprávy
 14:03 Počasí
 14:10 Volný čas 14:15 Kniha dne
 14:25 Kultura
 14:30 Krátké anonce
 14:35 Informační servis
 14:45 Procházka
 14:51 1,2,3 Azur – soutěž (otevření)
 14:55 1,2,3 Azur – soutěž (s posluchačem)
 15:00 Krátké zprávy
 15:03 Počasí
 15:10 Volný čas
 15:15 Příroda
 15:25 Volný čas
 15:30 Krátké anonce
 15:35 Informační servis
 15:45 Ony jsou báječné!
 15:51 1,2,3 Azur – soutěž (otevření)
 15:55 1,2,3 Azur – soutěž (s posluchačem)
 16:00 Krátké zprávy
 16:03 Počasí
 16:10 Informační servis
 16:15 Kino
 16:25 Výstava dne

16:30–19:00

moderátor Aurélie Police

16:30 Krátké zprávy
 16:36 Informační servis
 16:45 Jak se máte, pane starosto?
 16:51 1,2,3 Azur–soutěž (otevření)
 16:55 1,2,3 Azur – soutěž (s posluchačem)
 17:00 Zprávy
 17:05 Počasí
 17:07 Dopravní informace – bus
 17:15 Host
 17:25 Kultura
 17:30 Krátké zprávy
 17:33 Dopravní informace
 17:37 Živý vstup
 17:45 Příběhy od Christiana Gallo

17:51 1,2,3 Azur–soutěž (otevření)
 17:55 1,2,3 Azur – soutěž (s posluchačem)
18:00 Zprávy
 18:06 Počasí
 18:07 Dopravní informace – bus
 18:07 Večerní host
18:15 Krátké zprávy
 18:21 Živý vstup
 18:26 Z města i vesnice

18:30 Krátké zprávy
 18:35 Počasí
 18:35 Dopravní informace
 18:39 živý vstup
18:45 Krátké zprávy
 18:47 Zířejší aktuality
 18:51 Respondent
 18:57 Televizní program
 18:59 Dopravní informace, počasí

Mgr. Michal Lázňovský

33. Mezinárodní Feature konference EBU 2007

28. dubna–3. května, Kodaň

Okolnosti konání této konference byly dost výjimečné. Dánský rozhlas a televize (což je v Dánsku jeden podnik) se totiž vinou příliš nákladné výstavby nového komplexu budov dostal do těžké finanční situace, a tak bylo několik dnů před zahájením konference zaměstnancům redakce dokumentu oznámeno, že z úsporných důvodů bude jejich úsek k 31. 12. 2007 kompletně zrušen. Konference tak, chtěj nechtěj, dostala jakýsi nádech patosu už od samého začátku. A jako jakési motto celé konference tak byla nechtěně, leč velmi pregnantně, nastolena otázka po významu a smyslu dokumentu ve vysílání veřejnoprávního rozhlasu (a rozhlasu vůbec).

V kontrastu s tím totiž byl fakt, že počet účastníků a zájemců o konferenci byl rekordní, a to jak ze starých, tak i z nových zemí Evropské unie. Celá konference svědčila o rozvoji feature (či dokumentu) v Evropě. Bylo to tak zřejmé, že tento fakt zaujal i dánská média a při závěrečném večírku, který následoval po tiskové konferenci k Feature konferenci EBU (kde se pochopitelně přetřásala především situace v Dánském rozhlasu), jsme se dozvěděli, že se debata o sporném rozhodnutí rozhlasového vedení přenesla na celonárodní, politickou a ministerskou úroveň. Zdá se tedy, že Feature konference zásadním způsobem zasáhla do vývoje v dánském rozhlasu.

Ale teď k samotnému obsahu konference. Síla této 33leté instituce spočívá v kontinuitě dialogu. Je důležité uvědomit si, že na počátku stála malá skupinka evropských dokumentaristů, shromážděných okolo německých autorů a producentů, a že na této dánské konferenci bylo na 120 účastníků prakticky ze všech zemí Evropy, USA, Kanady, Austrálie, Číny, Ruska...

Průběh konference je víceméně ustálený. Dopoledne poslechy 2–3 ukázek z nových dokumentů, pak diskuse v několika menších skupinách, které umožňují vyměňovat si názory i v detailech, ujasňovat si problémy, nástrahy, tématické i technické okolnosti tvorby dokumentu, pak dílny, přednášky či semináře – a po obědě se opakuje stejný model.

Rozhodně bylo co poslouchat a o čem diskutovat, i když žádné senzace či objevy se nekonaly. Významným rysem konference je skutečná otevřenost, tolerance, schopnost diskutovat bez předsudků, aniž by se ovšem slevovalo z náročných kritérií etických i estetických, neřku-li technických a vůbec profesních. Velmi vý-

razným rysem je také generační pestrost. Nepanují tu generační bariéry, vedle otců zakladatelů se tu neustále objevují nové a nové tváře, některé jen efemérně, jiné jsou již stálíci nebo blízkými oběžnicemi.

Pestré a příznačné je národnostní složení. Převažují Seveřané. Norové, Švédové, Finové, pochopitelně Dánové, Němci (kteří tvoří pevné a bohaté jádro), Holanďané, Belgičané, ale byli tu i Estonci, Litevci, Lotyšši. Velmi výrazné zastoupení mělo Polsko. Bylo přítomno tradičně i Rumunsko a Bulharsko (ostatně příště se bude konference konat ve Varně), Chorvatsko... Z Ruska zaujali především tvůrci z nezávislého rádia.

Češi byli kromě mne zastoupeni Janou Jiráťovou (Leonardo), která tu prezentovala svůj dokument „Druhá tvář reality“, jenž vznikl v rámci EBU Masterschool, a Andreou Hanáčkovou, nezávislou dokumentaristkou, pedagožkou a teoretičkou dokumentu, která ostatně chystá pro Vltavu na podzim letošního roku Páteční večer, pro nějž si v Kodani natočila a posbírala materiál.

Co se týče dokumentu Jany Jiráťové, jejíž protagonistka je „vyvolený“ Vladko Dobrovodský, byl přijat neobyčejně příznivě, a myslím, že kdyby se soutěžilo, aspiroval by na nějaké ocenění. Cenu Ake Blomstoma pro mladé tvůrce dostat nemohl, protože se soutěže nemohou zúčastnit dokumenty vzniklé v rámci EBU Masterschool. Ostatně nejdůležitější na tom je právě okolnost, že Jana Jiráťová absolvovala tyto mistrovské kursy, které EBU organizuje, aby mladým dokumentaristům otvíralo nové obzory a poskytovalo nové zkušenosti. (Pozn. red.: Jana Jiráťová o tom píše na jiném místě tohoto čísla.)

Bylo by pochopitelně zbytečné referovat o všech zúčastněných pořadech, nicméně je zřetelné, že dokument je disciplína, která má svým akcentem na specificky rozhlasové prostředky své nezastupitelné místo v rozhlasovém vysílání; má také nespočet podob a vyžaduje mnoho dovedností, schopností, mnohdy i osobní odvahy, nasazení, zvládání řady disciplín, schopnost autorského nadhledu a značnou dávku kreativity. Na to také poukázala i většina seminářů. Důležitý moment podle mne je, že Feature konference se otevírá celé bohaté škále rozhlasových pořadů, které bych zánovně zasadil do prostoru mezi rozhlasovou hrou a publicistikou. Některé jsou důmyslně dopředu komponované, jiné jsou inspirované bezprostředním prožitkem autora-re-

daktora-reportéra, další jsou vlastně akustickými reflexemi světa, svědectvím, objevují se i hříčky, žerty, postřehy... Většina skutečných dokumentů je ovšem reflexí nějakého závažnějšího společenského problému.

Z mimořádně zajímavých dokumentů se tu objeví například čtrnáctiminutový dokument ruské nezávislé rozhlasové stanice FNR z Moskvy „Prostý způsob, jak se naučit starou píseň“ (autorka Lena Uporova), ve kterém se autorce bez moralizování podařilo skvěle demonstrovat sílu starého bolševického myšlení, přetrvávajícího v současné (a nejen ruské) společnosti.

Velmi pozitivní ohlas měl také dokument mladé polské autorky Malgorzaty Nabel z regionální rozhlasové stanice Radio Zachód „Památník z věžáku Malgorzata“ (Pamietnik z wieżowca Malgorzata). Autorka se pokusila zmapovat svůj „rodný panelák“ v současném světle. Konfrontace vzpomínek na podivně idylické doby dětství v panelákové totalitě se současnou beznadějí nynějších obyvatel pustnoucího památníku minulých dob byla drsná a burčující i díky křehké a přitom odhodlané osobě reportérky, nořící se bez sentimentu do hlubin vlastní duše.

Mezi ceněné pořady patřil také náročný a rozsáhlý koprodukční projekt Phoning Home neboli Call Shop Stories Martiny Schulte a Andree Beckera z Westdeutscher Rundfunk Köln. Autoři projektu nahrávali (pochopitelně s vědomím volajících) hodiny a hodiny rozhovorů, které v internetových telefonních centrech v Německu vedli zahraniční dělníci a imigranti se svými blízkými v daleké cizině. Právě u tohoto pořadu bylo velmi poučné zjistit, jak důkladná musela být příprava, kolik hodin muselo být natočeno, jak bylo třeba sledovat právní a etická hlediska a zachovat při tom emocionalitu a vypovídací hodnotu jednotlivých telefonátů a rozhovorů, aby složily ucelený hodinový dokument. „Můj kšeft je Heimweh,“ říká jedna z ústředních postav dokumentu, majitel internetového a telefonického centra Etiopan Melku. A je to dobrý kšeft. Všechna evropská města znají tato centra, která jsou skutečnou studnicí trablů, bolestí i lidských tragédií a tragikomedií, jež se rodí z konfrontace chudého a bohatého světa. Tvůrci pořadu chtěli ukázat, co se skrývá za dveřmi těchto zařízení, okolo kterých mnozí z nás dennodenně chodí...

Dost se rozcházejí názory na feature „Birds of the Air“ australské dokumentaristky Kaye Mortley, žijící v Paříži a pracující pro berlínský rozhlas. Kaye Mortley se tu zabývá osudy imigrantů v Evropě. Ale nejde jí ani tak o sociálně-politickou analýzu; ukazuje téměř poeticky, možná baladicky, že imigranti jsou jako ptáci. Svobodní a chudí, hledající a vracějící se, putující sem a zase tam, těkaví a nestálí, plní tužeb i zklamání, vše záleží na věku, zkušenosti, okolnostech. Ale jedno je jisté, a to autorka zdůrazňuje: Evropa vždy byla místem migrace, místem imigrace a emigrace. Proměnlivé politické poměry jen dávají různý charakter tomuto odněpaměti trvajícím fenoménu. Celý dokument trvá 55 minut a vznikl v Radiu Berlin Brandenburg pro Kulturradio v redakci feature. Spolupracovalo na něm Radio France, finský rozhlas YLE a irský rozhlas RTE. A podle mého názoru jde o jakýsi až poetický obraz chaotického, nejednoznačného, ba pomateného světa evropské současnosti. Dokument je velmi precizně technicky vycizelovaný a nechává velký prostor pro nedoslovené a tedy i pro polemiku.

Podobně nejednoznačně bývá přijímán i Fin Hary Huhtamäki. Tentokrát se prezentoval kompozicí Archeologie zvuku. Je nejen autorem, ale také redaktorem pořadu, a účinkuje v něm jako ústřední hlas. Archeologie zvuku je, jak je u Huhtamäkiho zvykem, jakási poetická zvuková esej. Na první pohled tu není patrný autorův humor, ale to může být kulturní a jazykovou bariérou, autor sám skutečně humornou složku podtrhuje. Nejde ovšem o humor v prvním plánu, ale spíše jakýsi pobavený smích nad tímto světem, ve kterém se tolik bezvýznamných věcí považuje za tak významné a důležité. A je fascinující sledovat plasticitu jednotlivých zvuků, technickou vytříbenost a potlumený rytmus pořadu, v němž zvuk hraje opravdu rozhodující úlohu.

Naproti tomu jako zcela zárodečná podoba dokumentu působil publicistický pořad „Iraklí“ bulharského státního rozhlasu. Jeho autorka Yana Punkina tu podává svědectví o aktivitě mladých lidí, která vedla k záchraně jedné přírodní rezervace na břehu Černého moře. Nicméně účastníci konference se víceméně shodli na tom, že emocionální a morální hodnota pořadu je nesporná, i když by bylo možno vznést řadu výtek k formě a zpracování materiálu.

Co se týče seminářů, nejpřínosnější se mi zdála reflexe Polky Kasii Michalak, která se soustředila na jednu z disciplín, jež v dokumentu hrají zásadní roli: na rozhovor. Na ukázkách demonstrovala znalost a zvládnutí psychologické složky rozhovoru, upozornila na potřebu taktiky, kterou je třeba přizpůsobit charakteru a stavu mluvčího, podle okolností i podle tématu, což předpokládá nejen velkou pohotovost, ale především velice citlivý přístup, v němž vystupuje do popředí etické hledisko.

Semináře vedli i mladší dokumentaristé, například Němec Jens Jarisch, který přednášel o „pitchingu“, to jest umění zaujmout, prodat své téma, námět, či svůj dokument patřičnému producentovi, dramaturgovi, redaktorovi, rádiu.

Mezi ty zajímavé patřil i seminář Dánky Lisbeth Jesen, která na příkladu svého dokumentu o dánském patologovi doktoru Tramsenovi, jenž se stal svědkem katyňské tragédie, ukazovala možnosti propojení rozhlasové a televizní dokumentaristiky.

Už vzhledem k okolnostem, které jsem uváděl v úvodu, byla kodaňská Feature konference EBU zajímavá a působivá. Konfrontace složitých a rozhlasově i finančně náročných projektů zkušených tvůrců s pracemi, které nesnesou ta nejpřísnější měřítka, ale obsahují nesporný kreativní náboj, mě přesvědčila, že je především důležité, aby tvůrce dokumentu měl „co říct“. K tomu pak pochopitelně přibývá potřeba neustále prohlubovat znalosti a profesionální dovednosti. Tvůrce dokumentu tedy musí být především osobností, musí mít názor, jít za tématem a dokázat ho vtělit do specifických rozhlasových prostředků. Z toho ale také vyplývá, že je třeba věnovat se tématům, která nemusí být efektní a módní, ale která mají hlubší výpovědní hodnotu, ať už sociologickou, filozofickou, či dokonce metaforickou, tedy vlastně básnickou. Nesporná je ale také úloha samotných rozhlasů, které pro takovou tvořivou práci vytvářejí – nebo nevytvářejí – podmínky.

Mgr. Alena Zemančíková

Prix Marulić aneb nové intepretace starých textů

5.–13. května 2007

Mezinárodního festivalu, jehož programovým vymezením jsou nové interpretace starých textů, jsem se zúčastnila spolu s režisérem Vladem Ruskem a poradcem generálního ředitele Janem Vedralem. Přihlášený pořad byla rozhlasová hra Fritze von Herzmanovského – Orlanda Císař Josef a dcera přednosta stanice, jež byla nastudována pro silvestrovské vysílání s železniční tematikou. Hru jsme nastudovali z rukopisu literárního překladu Ludvíka Kundery, sám autor byl rakouský expresionista a dadaista – ale to vše bylo uvedeno v *Magazínu Vltavy* i v *Týdeníku Rozhlas*. „Starým textem“ v tomto případě byl nikoli sám text hry, ale její dějové momenty: vynález železnice, josefínské reformy, vůbec habsburská monarchie a v neposlední řadě melodie rakouské hymny *Zachovej nám Hospodine*, kterou složil Joseph Haydn a která dnes už rakouskou hymnou není. Věřili jsme, že evropské publikum festivalu hru přijme s pobavením a že se nám snad podaří vyjádřit český smysl pro humor a propletenec středoevropských historických komplexů a myšlenkových stereotypů.

Festival byl obsazen pořady ze 4 kontinentů, čtvrtého – Afriky – se týkal pořad německý, byla to tedy přehlídka nejrůznějších mýtů, literárně dramaticky i dokumentárně zpracovaných příběhů, souznějících s kulturními tradicemi. Řada pořadů měla výrazně hudební charakter (festival ovšem explicitně hudební není), většina pořadů byla na pomezí dramatu a dokumentu, prolínaly se žánry a postupy. V tomto smyslu byl náš příspěvek nezpochybnitelně dramatickým dílem a nepřehlédnutelným originálem.

Mám-li zhodnotit, jak jsme dopadli, musím říci, že dobře v ohledu dramaturgickém i realizačním. Na rozdíl od roku 2004, kdy jsem na Prix Marulić byla s inscenací natočenou v Plzni za podmínek nastolených tehdejšími řediteli Mgr. Bakem, tentokrát nebyla ani nejmenší výhrada k technické, hudební ani herecké realizaci, v diskusích se mluvilo o výborných hercích (zejména Bára Hrzánová zaujala jako zcela jedinečný rozhlasový „zjev“) a uznání se dostalo i hudbě Kryštofa Marka. Celková stylizace byla hodnocena jako dobře vybalancovaná mezi operetní tradicí a moderní absurditou. Několik evropských stanic projevilo o text zájem – pochopitelně nejvíc německých, ale též BBC. Největší radost mi přinesl fakt, že se nám při diskusích o inscenaci dostalo pochvaly za „český smysl pro humor“ – člověk si není nikdy jist, jestli něco takového reálně existuje a je rád, když může pocítit, že dokážeme mezinárodní – nebo alespoň evropské – publikum oslovit něčím, co jako bychom uměli právě jenom my. Zadání festivalu – totiž nové interpretace starých textů – pochopitelně pobere i prostě moderní inscenace a dramaturgie starších předloh (časovou hranicí je rok vysílání rádiové vlny 1894), ale šanci na úspěch mají jen pořady, kde se na základě starobylého „textu“ vepsaného do dějin, do krajiny, do různých uměleckých vyjádření, do náboženského a kulturního povědomí, tedy kdy na základě takové-

hoto odkazu vznikne něco navýsost moderního, aktuálního, hluboce reflektujícího současnost. Což se v našem případě povedlo za prvního expresionistovi Fritzi von Herzmanovskému – Orlandovi, za druhé inscenačnímu týmu Českého rozhlasu (úprava A. Z., režie Vlado Rusko, hudba Kryštof Marek, zvuk Ladislav Reich, hudební a zvuková spolupráce Tomáš Pergl).

Cenu Prix Marulić nakonec dostal v oboru dramatu rumunský pořad *Bucarest Underground*, rozvíjející motivy orfeovského mýtu – své v tom sehrála i všeobecná sympatie k rozvíjejícímu se evropskému rozhlasu, reprezentovanému mladým režisérem. Hra byla nastudována v mezinárodní spolupráci a pro festivalová uvedení ve směsi angličtiny a rumunštiny, téměř nevyžadující překlad (pro posluchače znalého řeči anglické) – dvojazyčnost ovšem měla oprávnění v ději, který se odehrává mezi Amerikou a Rumunskem. Eurydikou je ve hře někdejší bezprizorné dítě, vytažené z bukurešťského podzemí bohatým rumunským Američanem Orfeem. Eurydika se stává „charity lady“ a vrací se do Bukurešti, kde ji znovu pohltí prostředí, z něhož vyšla – Hadés, říše mrtvých. Hra byla v ději trochu banální, ale suverénně napsaná a natočená.

K eventuálnímu uvedení v Českém rozhlase jsem přivezla nahrávku a scénář pořadu *In Form: Variations* z produkce BBC režiséra Petera Leslieho Wilda: tento pořad vyhrál Prix Marulić kategorií dokumentu. Pořad se týká Beethovenovy sonáty, věnované Maximiliáně Brentano, druhým dějovým plánem je současná dokumentární rovina nastudování a rozboru sonáty britským pianistou. Krásný, jemný, typicky „vltavský“ pořad, který má v ději i vztah k Čechám (Teplice, Praha). Živí se v ději setkávají s mrtvými, a to nejen v umělecké metafoře, ale i v rovině reálného příběhu smrtelně zraněné ženy a jejího nenarozeného dítěte. Když už jsem mluvila o typicky českém humoru – zde bylo fascinující, že – řekněme – typicky britský humor dokáže obohatit jinak vrcholně lyrické téma a uchránit je sentimentality.

Dva pořady německé (RBB) se týkaly zaniklé mayské civilizace a jejího mýtu Popol Vuh (dokument o dosud žijících etnických potomcích Mayů v Mexiku a rozhlasová inscenace textu Popol Vuh) – odbornou autoritou literárního pořadu i dokumentu z Mexika je hispanistka Anja Gundelach, hudební stránku a režii vytvořil Götz Naleppa, v pořadu zní i původní mayský jazyk. Oba zhruba hodinové pořady by daly dohromady krásný dobrodružný a zvukově exotický Páteční večer: s britskými i německými tvůrci jsme si nabídku uvedení poskytl navzájem.

Festival byl neobyčejně přínosný i v diskusích, které se konaly ke každému poslechu: atmosféra na Prix Marulić je kritická i přátelská, letos jsme vyslechli i řadu hudebních experimentů zejména německé proveniencí, které jen potvrdily, že moderní rádio je multižánrové médium, které pracuje se všemi „texty“ okolního světa.

Současně nebylo možno nevěšimnout si na jedné straně bohatnutí ostrova a města Hvaru, který v sezóně se pomalu už stal cílem „horních deseti tisíc“ celé Evropy a pro střední vrstvy je svou luxusností nejen nedostupný, ale ani pro ně není určen. S tím ovšem kontrastuje evidentní chudoba chorvatského rozhlasu i ve srovnání s minulými ročníky Prix Marulić – žádná „re-

prezentační složka“ festivalu se de facto nekoná, nevychází už ani sborník z minulého ročníku, tiskové středisko vypadá co do výbavy stejně jako před šesti lety). Další věc, které není možné si nepovšimnout, je ovšem fakt, že, jistě i díky pořadatelsví Prix Marulić, je programová úroveň chorvatského rádia vysoká a domácí pořady v obou kategoriích patřily k nejlepším.

Bc. Tomáš Kollarczyk

Seminář EBU na téma marketing veřejnoprávních médií

V polovině listopadu proběhl ve švýcarském Luganu seminář věnovaný marketingovým projektům a obchodním modelům veřejnoprávních médií. V prezentacích kombinovaných s panelovými diskusemi zazněly případové studie, kterými se prezentovala vybraná členská média EBU. V rozsáhlé diskusi se hledala efektivní míra outsourcingu a odhalovaly výhody a nevýhody nákupu značek „mimo podnik“ pro nové marketingové koncepty.

Pod názvem „Dětské batolení“ prezentovali zástupci belgické televize Dupuis TV detailně propracovaný marketingový koncept založený na propojení televizního a rozhlasového vysílání s internetovou aplikací a doprovodnými distribučními kanály, jako je tisková propagace, direct marketing, vydávání knižních publikací a dětského časopisu, CD, DVD. K propagaci byly využity i možnosti nových multimédií: počítačové hry pro PC i zjednodušené JAVA aplikace her pro mobilní telefony včetně log a tónů. Časový harmonogram vytváření projektu začal 18 měsíců před počátkem vysílání. Vytváření produktu na základě provedeného výzkumu, který potvrdil potenciální úspěch na trhu, doprovázelo vyhledávání obchodních partnerů. Další fáze začala rok před startem vysílání detailním rozpracováním propagace a distribučních kanálů a postupnou realizací. Propagační produkty (CD, DVD, knihy, aplikace, propagační předměty a doplňkové zboží – oblečení, školní potřeby od aktovek až po samolepky) byly na trh vypuštěny 6 měsíců po začátku vysílání úvodního dílu. Časovou prodlevou se nabudila poptávka na trhu vyvolaná sledovaností a prodeje zaznamenaly úspěch.

Samostatným bodem programu bylo zamyšlení a diskuze na téma outsourcing produktových značek a definování výhod z pohledu vlastníka značky (producenta) a z pohledu provozovatele vysílání, které shrnuji v následujících bodech:

1. Vlastník značky (producent)

- Koncentrace na obsah produktu
- Snazší financování (snížení nákladů na propagaci, distribuci...)

- Možnost rychlého startu doprovodných produktů (knihy, propagační předměty, atributy propagace)
- Dosažení synergického efektu ve spojení s provozovatelem vysílání

2. Provozovatel vysílání

- Získání zavedené značky/produktu
- Snížení finančního rizika
- Přístup k výzkumům a analýzám provedeným k projektu
- Dosažení synergie ve spojení s vlastníkem značky/producentem a jeho produkty

V diskusi byla pojmenována i úskalí outsourcingu značek, zejména nevhodný výběr partnera, nebezpečí úpadku či zániku firmy – vlastníka značky, ale také prodej značky třetí osobě, apod.

Model dobře fungující servisní marketingové organizace prezentovali zástupci norské veřejnoprávní televize, která v roce 1997 založila obchodní společnost NRK Aktivum. Hlavním úkolem NRK Aktivum je rozvoj, distribuce a obchodování značek, produktů a služeb veřejnoprávního vysílání. Důraz se klade na tři základní principy obchodní politiky:

- Obchodní aktivity jsou realizovány s ohledem na veřejnoprávnost
- Obchodování je založeno na etických principech
- Obchodování probíhá s cílem nárůstu hodnoty veřejnoprávního vysílání a ne naopak, tedy zneužíváním jeho hodnoty ve prospěch prodeje

NRK Aktivum zajišťuje prodej reklamy a sponzoringu, vydávání doplňkových produktů (knih, nosičů...), vytváření interaktivních služeb pro mobilní technologie, internet, kompletní propagaci vysílání.

Velmi zajímavá byla prezentace Rádia FM 4 z rakouské rodiny ORF. Nová veřejnoprávní stanice se zaměřením na mladé publikum řešila velmi podobné otázky, jaké řeší nová stanice ČRo 4 – Rádio Wave.

Ing. Ruzbeh Oweysi

EBU Local Regional Radio,

seminář Ženeva, 28.–29. září 2006

Evropská vysílací unie (EBU) napočítala na našem kontinentě 746 rádií, poskytujících veřejnou službu – a z nich celé dvě třetiny jsou stanice lokální a regionální. Zhruba jednou za dva roky se jejich zástupci scházejí na pracovních seminářích EBU – po Praze (2001), Štrasburku (2002) a Birminghamu (2004) měli být hostiteli dalšího setkání Španělé. Namísto v Toledo ale letošní seminář proběhl v centrále EBU v Ženevě. Změnu původního plánu způsobily dramatické finanční škrty, které přinutily management veřejnoprávního Radio Nacional de España zrušit většinu svých lokálních stanic. Regionální vysílání sice Španělé úplně nezlikvidovali, ale celkem pochopitelně jim už chyběla chuť uspořádat seminář, jehož mottem bylo „7 z 10 Evropanů se nemylí: Lokální a regionální rádio je důležité“.

Situace ve Španělsku do jisté míry poznamenala celkovou atmosféru setkání, někteří přednášející i panelisté cítili potřebu obhajovat něco, co jsme až doposud považovali za samozřejmé a stěžejí zpochybnitelné. Doslova o „útku na veřejnou službu“ a o nutnosti aktivně a atraktivně prokazovat její smysl hovořili úvodem ředitelka rozhlasové sekce EBU Raina Konstantinova i Malte Lind ze Sveriges Radio, hlavní strůjce a neúnavný motor pracovních schůzek EBU věnovaných regionálnímu rozhlasu.

Ženevský seminář se zaměřil na 4 hlavní oblasti, na nichž se v posledních letech zájem účastníků ustálil: na zkoumání publika, na menšiny, na hledání lokální identity a na nová média.

Kdo jsou naši posluchači?

S německou důkladností popsal posluchače a jejich očekávání Ekkehard Oehmichen, šéf výzkumu Hessischer Rundfunk. V Německu mají média veřejné služby více než solidní ekonomické zázemí, takže si ARD může dovolit kvalitní výzkum a široký tým, který se zpracování výsledků soustavně věnuje. V každé spolkové zemi má ARD několik odborníků, kteří se podílejí na společných výzkumných projektech, celoněmeckých i regionálních. Pravidelně se scházejí a ve větším týmu, spolupracují na interpretacích výzkumů a na nových zadáních. Typologie rozhlasových posluchačů, kterou E. Oehmichen v Ženevě prezentoval, nebyla tedy jen studií hesenskou, ale shrnovala celkové poznatky ARD o tom, co Němci od regionálního rádia očekávají. Dočkali jsme se i jednoho překvapení: zatímco z obdobných českých průzkumů opakovaně čteme menší zájem posluchačů o informace z vrcholné politiky a ještě menší zájem o dění ve světě, Němci mají tyto preference vyvážené. Okamžitě vyvstává otázka, jestli se česká mentalita v tomto ohledu od německé opravdu tolik liší.

Už tento první příspěvek naznačil dva rozdílné trendy: zatímco větší část Evropy se snaží přiblížit rá-

dio posluchačům sítěmi stanic s programy převážně regionálními až lokálními, pro Němce zůstává nejmenším rozhlasovým „regionem“ spolková země. Potvrdilo to i vystoupení Wolfganga Aignera, šéfredaktora Bayern2Radio (BR2): přestože je Bavorsko co do velikosti a počtu obyvatel srovnatelné s Českou republikou, ARD-BR nikdy neměl, nemá a ani do budoucna neplánuje budovat v Bavorsku síť rozhlasových stanic s více či méně autonomním programem. V 6 malých regionálních studiích a 16 dalších miniredakcích dnes pracuje celkem 90 reportérů, ti své příspěvky odesílají do mnichovské centrály, která je odbavuje jako vysílací okna v šesti vysílacích okruzích (administrativně se ale Bavorsko člení jen na čtyři celky). Regionální rozpojování tedy BR zná a velmi efektivně používá, ale výhradně jako okna uvnitř celoplošných programů BR1 a BR2. Okna mají různou stopáž, od několika minut na pravidelné zprávy až po hodinový blok. Tyto části programu patří k těm poslouchanějším, což platí zejména o poledním hodinovém zpravodajsko-publicistickém souhrnu na BR2. Za povšimnutí stojí i určitá dynamika rozpojování – nerozpojuje se totiž vždy do šesti subregionů, ranní hudební magazín Heimatspiegel hraje BR2 jen ve dvou mutacích – jednoduše proto, že Bavoráci na severu prý mají rádi trochu jinou dechovku než Bavoráci na jihu. Dechovkové preference bavorských krajů se tedy podle výzkumů ARD liší méně, než postoje ke zpravodajství.

Lokální identita versus lokální specifika

S pragmatickým a úsporným německým přístupem k regionálnímu vysílání se pokusili polemizovat Francouzi zastupující síť France Bleu. Podle nich je lokální identita a empatie klíčem k úspěchu veřejné služby. S posluchači je třeba sdílet jejich příběhy a emoce – a k tomu je zase zapotřebí být jim co nejbližší, fyzicky i geograficky. V roce 2000 Radio France zreformovalo své regionální vysílání, pařížský management doslova vnutil do té doby nijak nekoordinovaným rádiím společnou programovou osnovu, nad kterou rozprostřel deštník v podobě společného brandu „France Bleu“. Od tvrdé reformy však brzy začal ustupovat, centrální program zrušil a rádia postupně znovu získávají autonomii. Navzdory vzletným řečem ředitele Michela Meyera není jasné, jakým objektivním kritériem Francouzi úspěch poměřují – před výzkumem dávají přednost intuici a poslechovéosti se prý také příliš nezabývají. Jisté je naopak to, že 40 stávajících autonomních stanic a budování dalších musí být i pro bohaté Radio France nesmírně nákladným projektem. Na tématickém workshoppu se Francouzi i Němci vzájemně ujišťovali, že obě cesty k lokálnímu posluchači jsou možné a legitimní, nicméně nám neunikl nenápadně ironický povzdech Wolfganga Aignera (BR2): „Na to bychom v Německu neměli peníze.“

Vysílání v multikulturní společnosti

Více vzruchu než čísla z výzkumů přineslo téma rozhlasového vysílání pro etnické menšiny. Západoevropská členové EBU dnes hovoří raději o „multikultu“ vysílání. Pro nás je takové pojetí stále trochu exotické, Český rozhlas se dlouhodobě věnuje spíše „tradičním“, oficiálním sčítáním potvrzeným etnickým menšinám. Naproti tomu západoevropské rozhlasové veřejné služby už musí reagovat na proměnu publika, způsobenou masivní imigrací v posledních letech. Nehledí na imigraci jen jako na problém, jemuž je třeba se věnovat ve zpravodajství a publicistice, nechtějí svým vysíláním pouze napomáhat integraci – učí se vidět v imigrantech a jejich potomcích své potenciální publikum. Velmi lapidárně to několika čísly vyjádřila Elonka Soros, redaktorka „diversity“ z BBC: 9 % obyvatel Anglie a 30 % Londýňanů má černošský (Black Minority Ethnic, BME) původ, v Leicesteru a Birminghamu už bude v roce 2010 BME převažovat, od roku 2004 přibýlo v Británii 600 tisíc imigrantů a BME obyvatelé zaplatí ročně za koncesi 130 milionů liber. Nikdo se tedy nemůže příliš divit, že svou „strategii diversity“ BBC zbytek Evropy poněkud předbíhá.

Nejbouřlivější diskusi vyvolal ale Henrik Kerwall, hudební dramaturg a PR manažer třetího programu švédského rozhlasu (SR P3). Tento mladý muž reprezentoval zcela nové rádio, které pod názvem „Din gata“ („Tvoje ulice“) zřídilo Sveriges Radio v Malmö. Jde o stanici, která se od začátku zaměřila na problémovou mládež, většinou děti přistěhovalců, kteří v Malmö tvoří poměrně velkou a dosti uzavřenou komunitu náchylnou ke kriminalitě a drogám. Švédové nejdříve provedli v této lokalitě průzkum, jehož výsledky jejich veřejnoprávní srdce moc nepotěšily. Ukázalo se, že mladí gangsteři z Malmö jsou ochotni poslouchat jen hudbu (pokud možno hip-hop), ale v žádném případě nebudou akceptovat jakékoliv zprávy nebo publicistiku. Vedení SR to ale kupodivu akceptovalo, a tak vznikl možná světový unikát – rozhlasová stanice veřejné služby, která nevysílá vůbec žádné žurnalistické formáty, dokonce ani zprávy. Jediným mluveným slovem v Din gata jsou vstupy moderátorů, které se povětšinou věnují k vysílané hudbě. Moderátorský prvek je ale ve vysílání velmi důležitý – většina moderátorů totiž buď cílovou skupinu stanice dobře zná, nebo z ní přímo pochází. Účastníci seminá-

ře se s takovým formátem veřejné služby vyrovnávali těžko, byť oceňovali odvahu vedení SR. Henrik Kerwall vysvětloval, že přece nemá smysl dobývat se do zavřených dveří a nutit posluchačům něco, co nechtějí. V tomto projektu má být jedinou ambicí Sveriges Radio, aby mladým posluchačům vetkl do podvědomí pocit, že pro ně něco pozitivního udělal. A je tu i větší naděje, že až mladí povyroستou, naladí si některé jiné rádio z portfolia SR. Velmi nízký rozpočet stanice (jediným interním zaměstnancem je Henrik) za to podle SR stojí.

Nová média

Pokud jde o internet, digitalizaci, informační a mobilní technologie, regionální semináře EBU zřídka přinesou něco objevného. Velký respekt si získal před dvěma lety v Birminghamu dánský rozhlas (Danmarks Radio, DR), když jeho ředitel Leif Lonsmann shrnul desetiletou strategii, díky níž DR nejenže udržel neuvěřitelný podíl na trhu (68 %), ale navíc ještě odstartoval přes dvě desítky nových digitálních kanálů – a to bez navýšení příjmů.

Nezklamal ale ani letošní příspěvek Ole Dmagaarda, šéfa dánské sítě P4, sdružující na bázi syndikovaného programu celkem 9 regionálních stanic. Ole je ostřílený rozhlasový dramaturg, proto tentokrát trochu překvapil tím, že více než o programu a nových médiích hovořil o marketingu a o akcích, v nichž program jde ruku v ruce s promotion. I veřejná služba musí podle Oleho rychleji reagovat na změny ve vnímání médií: „Staré dobré časy jsou nenávratně pryč, podle průzkumů je poslech rádia primární aktivitou našich posluchačů v průměru pouhých 15 sekund denně.“ I na nových platformách ale zůstává pilířem image DR 4 hodnota nejtřetnější – přátelství.

Dobrou zprávou pro nás bylo vystoupení lana Myatta, manažera „rozvoje nových služeb“ BBC. Mocná a okázale průkopnická BBC se zde totiž pochlubila jako čerstvou novinkou něčím, na co už jsme si v Českém rozhlase zvykli skoro jako na samozřejmost – podcastem. A ve vývoji je prý už softwarový přehrávač, který přinese snadný přístup k živému vysílání i archivu BBC – nemohli jsme nezpomenout na iradio, prakticky totožnou utilitku, kterou vytvořili kolegové z online divize Českého rozhlasu. Zdá se, že v nových technologiích za Evropou nijak nezaostáváme.

Mgr. MgrA. Michal Rataj, Ph.D.

Woche des Hörspiles 2007

v novém hávu a s novou energií

Po pětileté přestávce se pod střechou slavné berlínské Akademie umění (Akademie der Künste) opět konala přehlídka současné rozhlasové tvorby a experimentálního rozhlasového umění, která je již od roku 1985 platformou pro umělce, producenty, posluchače a diváky obdivující a vyhledávající vše akustické. Desetidenní přehlídka aktuální rozhlasové produkce byla po celou dobu od 20. do 29. dubna provázena řadou kon-

certů, performancí, zvukových instalací a pódiových diskusí a prezentací, které společně vytvářely poměrně široký přehled o kontextu rozhlasových diskurzů probíhajících na současné scéně akustických umění.

Byl jsem na letošní obnovený festival pozván německými kolegy jako člen mezinárodní skupiny producentů Evropské vysílací unie EBU Ars Acustica a spolu se švédským kolegou Erikem Mikaelem Karlssonem